

Pásztor Sándor alelnök úr kedves felkérésének - immáron második 1alkalommal-teszek most eleget, hogy a Mikszáth Kálmán Társaság évente megrendezésre kerülő Kálmán-napi programján emlékező beszédet mondjak. Hál Istennek, hogy nem úgy jártunk, mint tavaly ősszel, amikor is elmaradt ez az esemény, a világot is megrengető járvány miatt.

Sokszor mondták, sokszor le is írták, hogy Mikszáth Kálmán az eddigi magyar irodalom legnagyobb regényírója. Nem lehet oly szűken megszabni a legjobb, legszebb, legjelentékenyebb magyar szépróza irodalom körét, hogy Mikszáth ne a legelső között foglaljon helyet.

(Hegedűs Géza)

Tisztelt Mikszáth Kálmán Társaság, Tisztelt Hölgyek, Urak!

Köszönöm ezt a megtiszteltetést, hogy Önök előtt -kik oly régóta őrzik, ápolják Mikszáth Kálmán emlékét- szólhatok itt az emlékház előtt a Nagy Palóc emlékét felidézve.

Az igazat megvallva nem tudom miért esett rám a választás. Talán az szolgálhat magyarázatul, hogy Balassagyarmat volt polgármesterének is nem csak hogy illik, de mondhatni kötelező is megjelennie ezen a napon, és ha felkérlik beszédet mondani. Városunk sok szállal kötődik Mikszáth Kálmánhoz, tanulmányai után itt tesz Mauks Mátyás szolgabírónál szolgabíróvá esküdt, majd ügyvédbojtár, szerkesztője lesz a Nógrádi Lapok újságnak, és itt kérte meg romantikus körülmények között Mauks Ilona kezét, akivel, mint tudjuk kétszer is megházasodott. Ő nevezte el városunkat Palócország fővárosának és mi szeretnénk is megfelelni ennek a megtisztelő elnevezésnek.

Mikszáth Kálmánról neves írók, költők, irodalomtörténészek, kutatók mindent elmondtak, leírtak már. Gondba voltam, mit is mondhatnék e jeles napon Önöknek, akik szintén sokat tudnak kiváló írónkról. Aztán az jutott eszembe Mikszáth Kálmánhoz fordulok segítségért

„Egy írótt kitüntetni nem lehet sem diadalkapuvál, sem koszorúkkal, úgy mint azzal ha őt műveiben megismerik: ez a legnagyobb jutalma” vallotta.

Innen már egyszerű volt a feladat: olvasóvá kell válni, Mikszáth műveinek olvasójává. Az elmúlt hivatali éveimben sokat olvastam, de szépirodalmat ritkán. Irodalmi alkotások helyét előterjesztések, határozatok, szerződések és egyéb hivatali irományok vették át. Olvasni, könyvet olvasni pedig remek dolog. Sándor felkérése után, az elmúlt közel négy hétben minden szabadidőmet Mikszáth Kálmán írásainak a róla szóló tanulmányoknak az olvasásával töltöttem. Otthoni könyvtáramban megtalálhatókkal kezdtem, és városunk Madách Imre Könyvtárának kínálatával folytattam, megnéztem a Noszty fiú esete Tóth Marival című regényből készült filmet. Használtam az internet nyújtotta róla szóló oldalakat. Olvastam tőle novellát, kisregényt, regényt, karcolatokat, újságcikkeket, és róla szóló tanulmányokat, és olvastam felesége visszaemlékezéseit is. Nem a dicséret, elismerés hajtott, hanem

az újbóli olvasóvá válásom. Belefeledkeztem Mikszáth írásaiba, rabul ejtettek, alig tudtam abbahagyni olvasásukat, hogy mások is így vannak vele idézek két véleményt, ahogy most mondják kommentet, az egyik könyvforgalmazó honlapjáról

„Bármit veszek kézbe Mikszáth Kálmántól, az csak jó lehet. Ezt már korábban is megállapítottam magamban, de ezzel a regénnyel ismét megerősödött az íróba vetett bizalmam. Egyszerűen nem tud rosszat írni. A Két választás Magyarországon egy remek humorú, nagyszerű stílusban megírt társadalomkritika, ami nem csak rámutat a (ma is aktuális) problémákra, de annyira színesen és elevenen írja le őket, annyi életet és humort csempész a szereplőkbe, hogy végül nem tudtam nem kedvelni őket”

dre 2020. 07.14.

„Az már biztos, hogy új kedvenc íróm lett Mikszáth személyében. Nagyon szerettem a szófordulatait, a nyelvi sokszínűségét. A mai sivár nyelvi világban felüdülés egy ilyen gazdag stílusú könyv olvasása. A történetet pedig sajnos ma is frissnek érzem. Hiába, a politika nem a naiv, talpig becsületes emberek világa. Szerettem a könyvet”

nana1 2020. 07. 17.

Sütő András pedig így ír Mikszáthról:

„Éjjel Mikszáth társaságában. Akkor folyamodom hozzá újból és újból, hisz minden sorát ismerem, ha már minden más szöveg fárasztó a nagy fáradtságban. Mikszáth mindenkor leköt, tán koporsó mellett is vigasz az ember számára. Egyetlen bekezdése, bővített mondata is: egy pohár életvize”

(Naplójegyzetek, Bukarest 1990. 26. old.)

Tisztelt Hölgyek, Urak!

Ha felidézzük Mikszáth életének fontos állomásait, az írói munkássága mellett ott találjuk az országgyűlési képviselői életét, munkáját is. Cikkek, karcolatok, beszédek a Tisztelt Ház életéről munkájáról, képviselőkről, korteskedésekről 1987-től halálig volt hűségesen a liberális szabadelvű kormánypárt képviselője.

„Mikszáth nyitott szemmel járt-kelt a tisztelt Ház folyosóin és tapétás ajtóinak mögött, a klub és kaszinó termeiben, a redakciók füstjében, a bankok páncélszekrényei között, Mikszáth látta a léhaság és elvtelenség, a panamák és protekciók egész világát, amelyeknek jószándékkal és mámoros optimizmussal kikövezett útja a pusztulás és romlás Poklához vezetett. De Mikszáth bölcs volt sztoikus és szkeptikus magyar filozófus, aki szépen és derűsen akart élni és meghalni és bölcsessége a keletiek nyugalma és fatalizmusa volt. A sorok között gúnyolt és vérzett, néha félre csúszott a mosolygó álarc, néha félre siklott az ötletek és fordulatok finom pengéje, de azután tovább írt és mulattatott a nagy palóc, mintha semmi sem történt volna.

Nagy író volt és boldog ember.”- írta Juhász Gyula Mikszáthról 1920-ban.

Úgy bő kilencven esztendővel ezelőtt Kompországunk nagy költője feltett egy roppant fontos kérdést:

Ki lesz a Mikszáth Kálmán. (Ady Endre 1910. július 16.)

„Mert most itt állunk a zölden habzó demokráciában egy fia Mikszáth nélkül. Márpedig mit ér ez a fenenagy parlamentáris demokrácia, ha hiányzik, a mikszáthi átvilágítás. Az a veszély fenyeget e Mikszáth-ínséges időkben, hogy komolyan találjuk venni a komolytalan urakat-hölgyeket.

Nos, e Mikszáth-ínséges időkben arra vállalkoztunk, hogy a halhatatlan választásiügyi géniusz sok kötetre rúgó humoros, groteszk írásaiból kiválogassunk egy választástudományi kézikönyvre valót. Ennek birtokában a nyájas olvasó nekivághat a kortes mezőknek: legfennebb azon lepődik meg, hogy ott már nem érhetik őt igazi meglepetések.”

Szávai Géza szerkesztésében Mikszáth Kálmán Humor a kortesmezőkön című 1999-ben kiadott kötetéből szólt az idézet és most hallgassák ebből a kötetből:

A képviselőség mestersége

(Hasznos tanácsok az új képviselőknek egy öreg képviselőtől) című írásából a:

„Hogyan kell bánni a választókkal? címűt

„Az asszonyoknak kezet csókol az ember, de egyiknek sem udvarol. A miniszterekről fumigatíve beszél otthon és fenyegetődzik, hogy csak ezt merje tenni egyik vagy másik, ő akkor ellene fog szavazni. Ez örökké imponál a választóknak.

A főemberek nevenapjára üdvözlő sürgönyt küldjön. A választási elnök gyerekeinek egy-egy barackot el ne felejtessen nyomni a fejükre. Egy disznótorra minden évben elmenjen.

A képviselő mindennap korán keljen, hogy a "Budapesti Közlöny"-t átolvassa, s ha van benne valami kerületbeli kinevezés, azonnal értesítse az illetőt táviratilag, hogy az abban a gyanúban legyen holtig, mintha a képviselőnek is köze volna a kinevezésben.

Minden új képviselőnek föl kell állítani otthon tervbe egy leendő minisztert a belső barátjaiból, olyant, akiről meg van győződve, hogy sohasem lesz azzá, s ennek a büdzséjéből építeni a légvárakat a választók számára ilyenformán.

- Most nehéz viszonyok vannak. Elhanyagolnak bennünket. De ez nem sokáig tart, csak míg Tisza kabinetjét rekonstruálja, amikor az én tisztelt barátom (itt az illető képviselő vezeték- és keresztnéve következik) veszi át (itt a tárca neve következik). Már megígérték neki. Bizonyos. Csak az időpontot nem lehet tudni. A t. barátom határozott ígéretét bírom, hogy elsősorban (s itt következik a kerületnek minden kívánsága) ezeket veszi a programjába.

A választók két-három cikluson át rendszeresen türelmesen megvárják az illető jó pajtás miniszterségét, mely csodálatos konfliktusok miatt mindig a küszöbön van, de mindig elodázódik.

Mert a választó olyan kétlábú tollas lény, akinek a "várakozás" a tápláléka. Más ember akkor nyugtalan, ha valamit vár. A választó akkor kezd nyugtalankodni, mikor már semmit se vár”.

Mikszáth tanulmányaimat ezen beszédemmel nem fejeztem be, mert olyan jó volt írásait olvasni, és ettől az érzéstől nem szeretnék megválni. Mikszáth olvasóvá váltam újra, de ahogy mások is írták, műveinek újra olvasásával érzik igazán annak mélységeit.

„Ezt a kincses magyar nyelvet sem ő előtte sem ő utána nem használta szebben és jobban senki a magyar regényirodalomban” (Kabdebó Tamás)

Ajánlom Önöknek is, olvassák, vagy olvassák újra Mikszáth Kálmán műveit
Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

MEDVÁ CZ LAJOS

Elhangzott, 2021. október 9-én, Horpácson